

Celý titulěk kumuluje řadu manipulativních zkratk. S odkazem na zjednodušující označení „expert“ apeluje rétorickou otázkou na čtenářovy obavy. Vytváří ve čtenáři dojem, že klimatická změna je dezinformační kampaní, za níž stojí hnutí Greenpeace, což lze označit za iluzi shlukování a vytváření vzájemných vztahů a souvislostí tam, kde pro ně není jasné opodstatnění.

Argumentační faul: odkaz na expertízu, která je sporná. Vítězslav Kremlík je přední český klimaskeptik. Vystudoval anglistiku a historii, tedy humanitní obory, k tématu klimatické změny se vyjadřuje jako blogger, založil stránky Klimaskeptik.cz. Nepublikuje tedy žádné odborné články z oboru, které by jej mohly zařadit mezi experty v dané oblasti.

Rána pro Gretu! Pro PL promluvil expert na klimatické změny: Zažalovat Greenpeace. Klimatickou krizi způsobují aktivisté. Hrozí nám konec? Vymakaná dezinformační kampaň

Parlamentní listy, 28. 9. 2019

Zkráceno pro potřeby lekce.

ROZHOVOR AŽ PŘÍŠTĚ budou klimatičtí aktivisté hledat viníka klimatické krize, nemusí chodit nikam s transparenty. Mohou zůstat doma a podívat se do zrcadla. V souvislosti s tím, že Greenpeace a jim podobní zablokovali další rozvoj jaderné energetiky, to tvrdí pedagog, historik a překladatel Vítězslav Kremlík, který se už dvacet let zabývá vlivem klimatických změn na lidské dějiny a v roce 2009 se zúčastnil klimatické konference OSN v Kodani.

Generální tajemník OSN António Guterres, který summit do New Yorku svolal, ve své řeči vyjmenoval hned několik katastrof, které Země zasáhly za poslední měsíce, a zdůraznil rovněž, že letošní červenec byl vůbec nejteplejším měsícem v historii. „Ledovce tají, kvůli suchu vznikají lesní požáry, pouště se rozšiřují, bouře jsou mnohem silnější a více smrtící,“ konstatoval Guterres. Který z těch jím zmíněných úkazů svědčí nejvíce pro tvrzení o hrozící klimatické krizi?

Jestliže je nejtepleji od 19. století, kdy se rozšířily teploměry, pak to není „nejteplejší v historii“. A že se otepluje, to není divu. Od půle 19. století se vynořujeme z tzv. malé doby ledové. Takové malé doby ledové přicházejí asi jednou za tisíc pět set let, říká se tomu Bondův cyklus. O tom ale byrokrat jako Guttierrez nemůže nic vědět, takže nechápu, proč se o něm bavíme. Ti samí ouřadové z OSN v 70. letech dávali sucha a povodně za vinu globálnímu ochlazení. Skutečnost je taková, že počasí zlobí za každého klimatu. Dávat špatné počasí za vinu nějakým obětním beránkům – to bychom se ocitli zpět v éře honů na čarodějnice.

Ze své pozice v čele OSN Guterres vzkázal státníkům, že lidé chtějí vidět „konkrétní činy“ a že „máme povinnost zastavit klimatickou krizi, čas se krátí, ale ještě není příliš pozdě“. To se snadno řekne, hůře provede. Jaké by měly být nejaktuálnější „konkrétní činy“, k nimž musí lidstvo bezodkladně přistoupit?

Nejprve je třeba opustit tuto hysterickou rétoriku. Sociologické průzkumy potvrzují, že po každé takové hysterické kampani KLESÁ ochota veřejnosti s klimatem něco dělat. Když normální smrtelník vidí napůl nepřičetné řečníky, kteří se předhánějí v za vlasy přitažených scénářích – tak lidé tomu prostě přestávají věřit. Když Al Gore v roce 2006 vydal film „Nepříjemná pravda“ a rozpoutal mediální orgie strašení klimatem, přibýlo v USA lidí, podle kterých oteplovači přehánějí. Nárůst z 31 procent roku 2005 na 41 procent roku 2009, což jsou zjištění Gallupova ústavu.

Argumentační faul zesměšňování. Skrze nálepku „byrokrata“ či „ouřady“ vytváří řečnický dojem, že závěry UNFCCC a ICPP jako hlavních autorit obhajujících antropogenní příčiny klimatické změny bychom měli relativizovat.

Argumentační faul: mediální manipulace potvrzovacím zkreslením. Je pravda, že hysterická rétorika může způsobovat hysterické protireakce popsané řečníkem. Řečník odkazuje ke skutečně pravdivým datům a uvedený příklad je i pravdivý, opřený o data renomovaného ústavu z roku 2009, resp. 2014, ze kdy je článek, který cituje.

Nicméně, podíváme-li se na vývoj amerického veřejného mínění stejného ústavu, pak je zřetelný jiný, dlouhodobý trend. Náš analyzovaný rozhovor vyšel na podzim roku 2019, bylo by tedy seriózní uvádět nejnovější data z roku 2019, v nichž stejný renomovaný ústav uvádí, že skupina tzv. „rezervovaných skeptiků“ klesla na 20 %, zatímco „znepokojených věřících“ v oteplování planety přibýlo na 51 %, nárůst z 39 % od roku 2001. Viz zdroje (Lydia Saad, Gallup).

Velmi zajímavý a komplexní argument, kde lze identifikovat několik faulů.

1/ Kognitivní zkreslení. Toto tvrzení navozuje ve čtenáři dojem, že se jedná o dva stejně významné tábory, které pracují se stejně vyváženými fakty.

2/ Falešné dilema. Vlastní postoj autora je postaven do kontrastu s jedinou alternativou.

3/ Relativistův faul. Zajímavé je i použití 50% hranice, kterou zde řečník navozuje pocit, že tábory jsou v přesném vyčíslení vlivu člověka nedaleko od sebe. Relativizuje tak oba názory, „to co je pravdivé pro někoho, nemusí být pravdivé pro jiného,“ a závěrem je, že objektivní skutečnost neexistuje.

Argumentační faul falešného dilematu. Tazatel redukuje diskusi na dva extrémní názory a vyvolává tak ve čtenáři pocit, že neexistují jiné alternativy.

Zatímco dříve panovaly spory o to, zda skutečně dochází k významným klimatickým změnám, za něž navíc může svou činností člověk, teď už to tak zcela neplatí. Zdá se, že mezi vědci jsou názory na to, že člověk tak důležitým činitelem pro změnu není, už jen okrajové. Vnímáte to jako autor knihy Obchodníci se strachem, kterou označujete za průvodce skeptika po klimatické apokalypse, podobně?

Žádný spor o to, zda existuje změna klimatu, se nikdy nevedl. To je dezinformace Greenpeace, aby nadávkami do „popíračů“ odvedli pozornost od skutečného tématu, kde jim argument chybí. A tím je velikost vlivu člověka. Klimaskeptická „bible“ zvaná „Climate Change Reconsidered“ očekává při zdvojnásobení CO₂ oteplení o 1°C. Jeden tábor vidí vliv člověka nad 50 procent, ti druzí pod 50 procent, takže je zřejmé, co by asi bylo kompromisní stanovisko, abychom se mohli přesunout k diskusi, která má smysl.

Ti, kteří uznávají oteplování planety i teorii, že k němu dochází hlavně prostřednictvím lidských aktivit, se dělí na ty, co požadují okamžitě a bezpodmínečně ukončení všech aktivit, které znečišťují životní prostředí nebo oteplují planetu, a na ty, co jsou přesvědčení, že moderní technologie nejsou samy o sobě problém, ale tvoří naopak řešení, jak ekologickou katastrofu zmírnovat a hlavně napravovat její následky. Jak by vypadal svět, kdyby se prosadil ten radikální přístup?

To by pak Afrika zůstala v bídě, v jaké je dnes. Tento program „nerozvoje“ za sebou má vymakanou dezinformační kampaň. Každý rok se vyhlašuje, od kterého měsíce po zbytek roku žijeme na ekologický dluh. Tito lidé tvrdí, že kdyby každý člověk na Zemi měl spotřebu jako průměrný Američan, potřebovali bychom pět planet. A požadují tedy, aby rozvojové země zůstaly v chudobě a hladu jako dosud. Dodal bych, že jde o statistický švindl – ekologická stopa neměří toxické látky, ani úbytek přírodních ploch, ani vyhnutí druhů. Za ekologický dluh se označuje jakýkoli dovoz, což je absurdní. Kdyby celý svět žil jako USA, tak bychom spotřebovali naopak méně půdy – protože vyspělé zemědělství vypěstuje na hektaru více potravin než zaostalé země, kde se ještě oře klackem.

Argumentační faul zesměšňování. Skrze nálepku „byrokrata“ či „ouřady“ vytváří řečník dojem, že závěry UNFCCC a ICPP jako hlavních autorit obhajujících antropogenní příčiny klimatické změny bychom měli relativizovat.

Greta Thunbergová spolu s dalšími mladými lidmi podala stížnost k Výboru OSN pro práva dítěte za údajnou nečinnost v boji proti klimatické změně na Francii, Argentinu, Turecko, Německo a Brazílii. Co říkáte tomuto výběru, patří právě tyto země nejvíce na pranyř, nebo byste našel jiné adepty?

To nějak nechápu. U výboru pro práva dítěte by spíše měl někdo zažalovat Greenpeace a jim podobné organizace, které bezohledně straší malé děti. To klimatičtí aktivisté Gretě „vzali dětství“ tím, že jí nasadili do hlavy nepravdivou představu o blízké zkáze. Kvůli těmto obchodníkům se strachem mnohé děti mají noční můry a nemohou spát. Týrání dětí by někdo měl zastavit.

Argumentační faul: obsahová chyba. EU je po Číně a USA třetím největším producentem CO₂. Kumulativně EU produkuje 18 % celkových emisí CO₂. Viz zdroje: Statista a Evropský parlament.

Je reálné, aby na lidi platily výzvy, aby nejedli autem, nelétali letadly, žili skromně, nekonzumovali maso a podobně, které se k nim prostřednictvím médií dostávají? Může toto jejich omezování přinést žádoucí efekt?

Je třeba se dívat nejen na manifestní, ale i na latentní funkci tohoto chování. Zdánlivě jde o snahu pomoci klimatu. Ve skutečnosti ale těmito symbolickými gesty střední třída dává okázale najevo své bohatství. Protože drahé eko bio produkty jsou luxus – Thorstein Veblen tomu říkal okázalá spotřeba. A až se zdraží maso a letenky, ještě více se rozevrou sociální nůžky. Na klima to pochopitelně nemá vliv. Vždyť celá Evropská unie tvoří jen 9 procent světových emisí CO₂. Navíc meziroční přírůstek CO₂ v atmosféře se neřídí lidskou produkcí, ale teplotou oceánů. To věděl už Charles Keeling – viz jeho studie „Interannual extremes in the rate of rise of atmospheric carbon dioxide since 1980“ z roku 1995.

Argumentační faul: chybné vyvození a manipulace falešnou stopou. Thorstein Veblen tento termín použil na konci 19. století a neměl tudíž žádný vztah na bio-ekologickou spotřebu. Argument vztahující se k rozeviraným nůžkám je potenciálně relevantní, nicméně i u environmentálně citlivé spotřeby platí, že existuje úspora z rozsahu, tedy čím více lidí bude tento typ spotřeby vyhledávat, bude cena těchto produktů klesat. Navíc tento druh spotřeby táhne nové investice do výzkumu a vývoje nových technologií, které přinášejí další nárůst efektivity v zemědělské environmentálně udržitelné produkci.

Argumentační faul: obsahová chyba. Hrubé překroucení výzkumu Charles Keelinga, jehož měření se stala základem měření skleníkového jevu, včetně vlivu lidské činnosti na nárůst CO₂. Viz info-box. V citovaném článku měří Keeling a jeho kolegové krátké období 80. let 20. století a vyjadřují se k neobvykle rychlým nárůstům a propadům CO₂ a tyto extrémní výkyvy přisuzují biosferickým i oceánským propadům (tedy nejen oceánským). Nekomentují však dlouhodobý nárůst koncentrace ani nevyvracejí vliv člověka na nárůst těchto dlouhodobých koncentrací.

Argumentační faul: zesměšňování. Klimatické hnutí přirovnáno ke komunistické propagandě.

Co si myslíte o protestních studentských akcích Fridays for Future a stále rostoucí popularitě švédské aktivistky Greta Thunbergové?

Vyvolává to ve mně nostalgii. My jsme v 80. letech jako pionýři také chodili do průvodu s mávátky. Kreslili jsme Auroru a četli si ve škole básně o hodném strýčkovi Leninovi, který měl rád lidi. Taky nám vymývali mozek. A když jsem po listopadu 89 slyšel, že první Gulag založil už Lenin, a ne až Stalin, odmítal jsem tomu dlouho uvěřit. Hůř na tom ale byla generace mladých komunistů, kteří zažili rok 1948. Pomáhali vybudovat režim, který je pak semlel. Komunista pak zavíral komunistu, i Gottwald se bál o krk. Nakonec se styděli za svou mladickou naivitu a podepisovali Chartu.

Co by mělo být do budoucna dostatečným, ale i ekologickým zdrojem elektřiny, když fosilní paliva ani jádro už to například v Německu nebudou? A co říkáte čerstvému výroku premiéra Andreje Babiše, že Česko nemá jinou možnost než jádro?

Německo už podruhé za sto let ohrožuje Evropu. Musíme mít silnou energetiku, abychom se připravili na německý blackout. A tím řešením asi opravdu bude jádro. M. King Hubbert už v 50. letech varoval před ropným zlomem - že ropa jednou dojde. Zelení toho ropného zlomu mají plnou pusu. Ale už vám neřeknou, že Hubbert viděl budoucnost v jaderné energetice. Dne 20. října 2019 se po celém světě - zatím bez Prahy - koná další ročník pochodu na podporu jádra - Nuclear Pride. Možná je to smysluplnější než Fridays for Future.

Argumentační faul: zastrašování přirovnáním klimatických aktivit Německa k fašismu.

Argumentační faul: chybné vyvození. Diskuse i u Zelených v Německu se posunula od ropného zlomu k emisím, nikoli z důvodu obavy, že ropa dojde, ale z důsledků produkce skleníkových plynů na oteplování planety. Viz infobox.